

EILER FERENC

KISEBBSÉGVÉDELEM ÉS REVÍZIÓ

Magyar törekvések

az Európai Nemzetiségi Kongresszuson

(1925–1939)

MTA Kisebbségkutató Intézet

Gondolat Kiadó

Budapest, 2007

TARTALOM

1 Bevezető	9
1 1 A Kongresszussal foglalkozó szakirodalom	10
1 2 Felhasznált levéltári források	14
1 3 Terminológiai jellegű megjegyzések	18
1 4 Kérdésfelvetések	19
Jegyzetek	22
2 Revízió, magyarságpolitika és magyar kisebbségi aktivitás a két világháború között	24
2 1 A nemzetközi kisebbségvédelem rendszere	24
2 1 1 A kisebbségvédelem jogszabályi kereteinek megteremtése	24
2 1 2 A szerződésekbe foglalt kötelezettségek	26
2 1 3 A Népszövetség garanciaeljárása	29
2 1 4 A nemzetközi kisebbségvédelem mérlege	32
2 2 Revízió és magyarságpolitika	34
2 2 1 Magyar külpolitikai vonalvezetés a revíziós törekvések tükrében	34
2 2 2 Revízió és a hivatalos külföldi propaganda	37
2 2 3 Revíziós koncepciók	39
2 2 4 A magyarságpolitika intézményes kereteinek megteremtése	41
2 3 Kisebbségi helyzetben	44
2 3 1 A határokon túli magyar kisebbségi politika intézményesülése	44
2 3 2 Reakció az utódállamok kisebbségpolitikájára – petíciók a Népszövetséghez	46
2 4 „Kisebbségi külpolitika”	51
Jegyzetek	54

3 Az Európai Nemzetiségi Kongresszus megalakulása és a magyar kormány szerepe	67
3 1 A Kongresszus történelmi és közvetlen előzményei	67
3 2 A német külügyminisztérium és a német kisebbségek állásfoglalása	71
3 3 Bethlen és a magyar kisebbségek	77
3 4 Az első kongresszus és a magyar küldöttek	88
3 5 A kongresszus magyar értékelése	93
Jegyzetek	97
4 A Kongresszus szervezeti keretei, tevékenysége és finanszírozása	112
4 1 Szervezeti keretek	112
4 2 A Kongresszus tevékenysége a határozatok tükrében	117
4 3 A finanszírozás	124
Jegyzetek	132
5 Magyar résztvevők és kapcsolati hálók	142
5 1 A Kongresszus magyar résztvevői – a számok tükrében	142
5 2 A magyar kormánysszervek és a főtitkár kapcsolata	150
5 3 Budapest és a magyar csoport	155
5 4 A magyar résztvevők és a szervezet viszonya	161
Jegyzetek	167
6 A konstruktív együttműködés időszakának fő kérdései a magyar kormány és a magyar kisebbségek elvárásainak tükrében (1925–1932)	174
6 1 A „harmonikus együttműködés” időszakának fő kérdései (1925–1929)	175
6 1 1 Állandó szervezet és saját lap	175
6 1 2 Nemzetközi akció a panaszjelzés reformja érdekében	182
6 2 Akadozó összjáték – szaporodó magyar fenntartások (1929–32)	190
6 2 1 A teoretikus munka magyar kritikája	190
6 2 2 A külügyminisztérium számára „problemátikus” képviselők kérdése	195
6 2 3 A magyar és német kisebbségek együttműködésének kérdése az utódállamokban	205
Jegyzetek	212

7 Az 1933 és 1938 közötti, feszültségekkel terhelt időszak fő kérdései	224
7 1 A kilépés és a bennmaradás folyamatosan ismétlődő dilemmája	224
7 1 1 Érvek a kilépés mellett és ellen	224
7 1 2 A maradás ára magyar követelések a szervezet megreformálására (1934)	230
7 1 3 A „londoni akció” (1937)	237
7 2 A problematikussá váló német–magyar viszony kérdése	247
7 2 1 Magyar állásfoglalás a német és a zsidó képviselők 1933-as vitájában	248
7 2 2 A magyarországi németek képviselőténak ügye	251
Jegyzetek	266
8 A végjáték	280
Jegyzetek	283
9 Összegzés	285
Függelék I A Kongresszuson magukat küldöttekkel képviselő kisebbségek (1925–38)	293
Függelék II A Nemzetiségi Kongresszuson részt vevő magyar küldöttek előadásai és hozzászólásai	296
Függelék III Néhány magyar kisebbségi képviselővel kapcsolatos mutató	300
Függelék IV Az Európai Nemzetiségi Kongresszus határozatai	303
Jegyzetek	340
Függelék V	341
Életrajzok	341
Jegyzetek	375
Felhasznált források és irodalom	376
Névmutató	389